

دانشگاه علوم پزشکی قم
سازمان بهداشتی

سالک

سالک در مناطق وسیعی از کشور به‌طور گسترده در ایران به شکل بومی وجود دارد، در مسافرت‌ها هم به‌شکل پنهانی آغشته به سم خود را همراه داشته باشید.

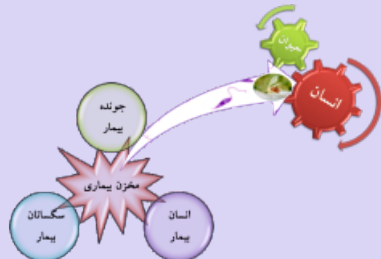
کنترل و پیشگیری سالک در گرو مشارکت همگانی است.

سالک چیست؟

سالک نوعی بیماری انگلی است که به وسیله پشه خاکی به انسان منتقل می شود. انواع مختلفی از سالک در انسان بروز می کند؛ شایعترین نوع آن سالک پوستی است که دارای دو شکل مرطوب و خشک است و سبب بروز زخم های پوستی می شود که پس از بهبودی نیز اثر آن باقی می ماند.

چگونه ممکن است فردی دچار بیماری سالک شود؟

مهمترین راه انتقال سالک، انتقال عامل بیماری از زخم انسان یا حیوان بیمار به بدن انسان یا حیوان سالم، توسط گزش پشه خاکی ماده می باشد. از آنجا که پشه ها همزمان با خونخواری مقداری بزاق خود را به زیر پوست فرد یا حیوان تزریق می کنند، در صورتی که عامل بیماری در بدن پشه وجود داشته باشد، انگل به بدن فرد سالم وارد شده، وی را مبتلا می کند.

علائم بیماری سالک:

ابتدا محل گزش پشه به صورت یک برآمدگی قرمز رنگ است که به تدریج وسعت یافته، به صورت زخمی باز و برجسته همراه با ترشحات زرد یا شیری رنگ در می آید و روی آن را دلمه ای کثیف و قهوه ای رنگ می پوشاند.

کنترل و پیشگیری سالک در گرو مشارکت همگانی است.

مخزن بیماری:

مخزن بیماری می تواند انگل را برای مدت ها در بدن خود نگه دارد؛ مخزن در انواع سالک متفاوت است:
سالک مرطوب (روستایی ZCL): جوندگان وحشی (موش صحرایی)
سالک خشک (شهری ACL): انسان و گاهی سگ و سگ سانان

چگونه از ابتلا به سالک پیشگیری کنیم؟

۱. مبارزه با پشه خاکی

- دور کردن پشه خاکی ها با دفع بهداشتی و مستمر زباله ها و فضولات حیوانی
- بهسازی محیط:

• ترمیم شکاف و درزهای دیوارها در مناطق مسکونی انسان و حیوان

• خشکاندن کامل مناطق مرطوب (تعمیر لوله های آب و جلوگیری از تجمع فاضلاب)

• آسفالت کوچه ها و خیابان ها

• تسطیح اماکن مخروبه و متروکه

- نصب توری ریزبافت به در و پنجره ها (به روش صحیح)

- خوابیدن در پشه بند آغشته به سم

- استفاده از دور کننده های حشرات (کولر، پنکه، پمادها یا دور کننده های برقی)

- عدم حضور در مناطق بومی بیماری به ویژه در فصول فعالیت پشه خاکی ها، حتی الامکان قبل از غروب آفتاب تا طلوع آفتاب

- سم پاشی (به عنوان آخرین راهکار، ترجیحا در مناطق بومی سالک)

کنترل و پیشگیری سالک در گرو مشارکت همگانی است.

۲. مبارزه با مخزن بیماری :

- از بین بردن جوندگان مانند موش صحرایی
- از بین بردن سگ های ولگرد
- در خصوص بیماران:

🌱 درمان فوری و کامل بیماران به ویژه افراد مبتلا به سالک خشک

🌱 پوشاندن زخم سالک به ویژه زخم های مناطق باز بدن (برای جلوگیری از دست یابی پشه به زخم)

درمان سالک چگونه است؟

چنانچه محل گزش پشه تا ۲ هفته بهبود نیابد لازم است نسبت به درمان اقدام نمود؛ درمان بر اساس وزن، سن، محل زندگی، شغل و وضعیت سلامت جسمانی فرد تجویز می گردد. درمان سالک با تزریق آمپول همراه با کرایوتراپی (سرما درمانی) یا بدون آن صورت می گیرد. گاهی درمان با سرمادرمانی به تنهایی قابل انجام است. خشک کردن فوری زخم، دستکاری نکردن و ضدعفونی آن در سرعت بهبودی و شکل اثر زخم پس از بهبودی موثر است.

نکته: اگر زخم سالک از نوع مرطوب و در نقاط پوشیده بدن (مانند شکم یا ران) باشد با رعایت نکات بهداشتی، نیازی به درمان ندارد و پس از چندین ماه خود به خود بهبود می یابد؛ ولی چنانچه زخم عفونی شود یا وسعت یابد لازم است حتما درمان صورت پذیرد.

تهیه و تنظیم: فاطمه عابدی آستانه
گرافیک: داود علیمحمدی

